

FÖRSVARsutskottets utlåtande 5/2010 rd

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2009

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 april 2010 en berättelse om regeringens åtgärder under år 2009 (B 5/2010 rd) till grundlagsutskottet och utrikesutskottet för beredning och bestämde samtidigt att fackutskotten ska lämna utlåtande om ärendet till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Jouko Tuloisela, konsultativ tjänsteman Timo Rivinoja och äldre avdelningsstabsofficer Tapani Hyötyläinen, försvarsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Inom försvarsministeriets förvaltningsområde var den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen en viktig händelse 2009. Också i fortsättningen behövs det redogörelser som lägger fast försvarsutvecklingen för ungefär åtta år framåt. Det krävs en långsiktig insats för att upprätthålla och utveckla försvarskapaciteten. Det tar tiotals år att följa upp planering, upphandling och livscykelanalyser för omfattande materielprojekt, vilket förstärker kravet på att engagemang för att upprätthålla försvarskapaciteten måste sträcka sig över flera regeringsperioder.

Under redogörelseprocessen har försvarsförvaltningen fått ett stort antal utredningsuppdrag och de flesta blir klara i slutet av året. Ett av uppdragen gäller vilka konsekvenser unionens stöd- och biståndsskyldighet och solidaritetsklausulen har inom försvarsförvaltningen. Utredningen

ska ta reda på försvarsförvaltningens kapacitet att tillgodose skyldigheterna, både att ge och ta stöd och bistånd. Enligt berättelsen blir utredningen klar i maj i år. Utskottet förutsätter att riksdagen blir informerad om resultaten så snart arbetet är klart.

Efter Lissabonfördraget tillförs det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet en del nya former. För Finland spelar det nya permanenta strukturerade samarbetet en stor roll. Där kan intresserade och kapabla unionsländer fördjupa sitt samarbete inom försvarspolitiken. Också här är det viktigt att riksdagen informeras vid rätt tidpunkt om hur projektet avancerar.

Viktiga frågor inom försvaret 2009

I fjol inledde cirka 28 000 man sin beväringstjänst. Ungefär 23 000 man slutförde sin tjänstgöring och cirka 17 procent avbröt tjänstgöringen av olika orsaker. Andelen som avbryter tjänstgöringen måste bli betydligt lägre, anser

utskottet. Det finns olika vägar att nå målet. Hälsokontroller i förväg bör förbättras för att undvika onödiga avbrott.

Att utveckla värnplikten är ett viktigt sätt att förbättra rekryternas motivation. Enligt berättelsen anser två tredjedelar av beväringarna att utbildningen är viktig. Det för en stor offentlig debatt om värnplikten och inom försvarsförvaltningen utreds frågan av flera arbetsgrupper. I nästa säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse måste det ingå konkreta förslag hur beväringstjänsten ska utvecklas.

År 2009 utbildades cirka 25 800 reservister i repetitionsövningar och 7 700 reservister vid frivilliga övningar. Dessutom beställde försvarsmakten militära kurser av Maanpuolustuskoulutushistys. Det deltog ungefär 8 000 reservister i kurserna. Med den här volymen står reservistutbildningen på en stadig grund, anser utskottet. På den nivån bör den ligga kvar i fortsättningen också.

Riksdagens uttalanden

Försvarsutskottet anser att följande uttalanden som riksdagen godkänt på initiativ av försvarsutskottet fortfarande är nödvändiga och bör finnas kvar:

— Försvarsmaktens verksamhet som arbetsgivare (RP 199/2005 rd)

— Ekonomiska förmåner för värnpliktiga (RP 37/2007 rd).

I uttalandet om försvarsmakten som arbetsgivare förutsatte riksdagen att försvarsmakten också i fortsättningen handlar som en god arbetsgivare bör och principiellt förhåller sig positiv till ansökningar om förlängd anställning, med särskild hänsyn till fall där den intjänade pensionen är under 60 procent. Syftet med uttalandet var att tjänstemännen skulle få mer flexibel pensionsålder för att huvudstaben av tungt vägande skäl och med tjänstemannens samtycke ska kunna besluta att en tjänsteman får kvarstå i sin tjänst efter avgångsåldern en bestämd tid, dock högst till 68 års ålder och i fråga om en tjänsteman i en militär tjänst högst till 55 års ålder. Den intjänade pensionen ger i sig inte tjänstemännen någon subjektiv rätt att fortsätta sin tjänstgöring efter

avgångsåldern, om det inte är lämpligt i operativt hänseende för försvarsmakten att bevilja förlängning. Varje år är det många personer som berörs av uttalandet och det bör därför finnas kvar. Utskottet förutsätter att försvarsministeriet före årets slut lämnar en utredning om hur det aktuella läget ser ut.

Beträffande de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förutsatte riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningsspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras. Uttalandet bör stå kvar redan av den anledningen att beväringarnas ekonomiska och sociala förmåner spelar en stor roll för utvecklingen av värnplikten. Utskottet anser det nödvändigt att få en utredning från försvarsministeriet hösten 2010 om hur beväringarnas ekonomiska och sociala förmåner har utvecklats.

När riksdagen behandlade den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2009 godkände den på förslag av utrikesutskottet ett ställningstagande om att nästa redogörelse bör innehålla en detaljerad bedömning av hur strukturerna inom försvarsmakten ska utvecklas under de kommande redogörelseperioderna. Ett annat utredningsuppdrag för försvarsmakten gällde fördjupat försvarssamarbete i Norden och skyldigheten att informera riksdagen om nya projekt på det området.

Om samarbetet i Norden säger berättelsen att utvärderingstiden går ut i september 2010. Försvarsutskottet förutsätter att försvarsmakten presenterar resultaten under den pågående valperioden. Beträffande skyldigheten att informera riksdagen anser utskottet att det behövs en sammanhållen utredning om läget inom det nordiska försvarspolitiska samarbetet NORDEFKO i början av höstsessionen.

Utlåtande

Utskottet anför

att grundlagsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 25 maj 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Korkeaoja /cent
vordf. Olli Nepponen /saml
medl. Thomas Blomqvist /sv
Pekka Haavisto /gröna
Juha Hakola /saml
Hanna-Leena Hemming /saml
Reijo Kallio /sd

Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /cent
Jaakko Laakso /vänst
Juha Mieto /cent
Lauri Oinonen /cent
Sari Palm /kd
Eero Reijonen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.